

MUSEUM STAD APPINGEDAM

Jaarverslag 2016

Inhoud

Voorwoord namens het bestuur	1
MARTINUS VAN HOORN	
Inleiding	5
CYNTHIA HEINEN	
De Verhalen van Groningen in 2016	6
CYNTHIA HEINEN	
Social media	7
ALINA DIJK	
Jaaroverzicht van tentoonstellingen en activiteiten	8
CYNTHIA HEINEN	
Bezoekers	19
CYNTHIA HEINEN	
Donateurs en subsidiegevers	22
CYNTHIA HEINEN	
De maatschappelijke rol van het museum	23
CYNTHIA HEINEN	
Collectiebeheer en aanwinsten	25
ALINA DIJK	
Communicatie en PR	29
CYNTHIA HEINEN	
Organisatie en personeel	31
CYNTHIA HEINEN	

Foto's voorzijde: Boven: detail van het schilderij 'De rede van Rammekens met het retourship Zuiderburg van de V.O.C.' geschilderd door E. Hoogerheyden, 1788, collectie Het Scheepvaartmuseum te Amsterdam. Onder: Vooroorlogse Ansichtkaart van het Damsterdiep te Appingedam, collectie Museum Stad Appingedam.

Voorwoord namens het bestuur

Het jaar 2016 stond sterk in het teken van plannen maken voor de toekomst. Dit werd extra zinvol doordat het Museum Stad Appingedam weer werd opgenomen in het provinciaal beleid bij de toekenning van cultuursubsidies. Gedurende een nieuwe periode van vier jaar kan een provinciale subsidie van dezelfde omvang als tot dusver tegemoet worden gezien. Uiteraard verbindt de provincie daaraan voorwaarden. Er is altijd een spanningsveld tussen enerzijds het belang van de continuïteit en de zekerheid voor de instellingen, en anderzijds de noodzaak om ook nieuwe initiatieven een kans te geven en deze zelfs te stimuleren.

Het Museum Stad Appingedam gaat zeker moderniseren, zowel bouwkundig, mede in verband met het herstel van bevingsschade en noodzakelijke renovatie, als ook inhoudelijk, door digitalisering, ontwikkeling van interactieve mogelijkheden voor de bezoekers. De plannen hiervoor zijn in 2016 nader uitgewerkt. De uitvoering kan beginnen zodra ook de aanvullende financiering rond is. Bij het degelijke financiële beleid behoort uiteraard ook dat niet aan een project wordt begonnen als de uitgaven nog niet gedekt zijn.

In 2015 speelde enige malen de nauwe relatie tussen Appingedam en Delfzijl. In februari hield uw voorzitter een voordracht, in Delfzijl, met als thema: Appingedam en Delfzijl, al eeuwen onafscheidelijk. Het komt erop neer dat je de geschiedenis van de ene plaats niet kunt schrijven met voorbijgaan aan de andere.

De geschiedenissen zijn inderdaad nauw verweven. Dat bleek wederom sterk bij de expositie over handel en scheepvaart. De rol van Appingedam en Delfzijl werd in deze expositie uitgebreid voor het voetlicht gebracht. Niet toevallig was deze tentoonstelling georganiseerd tijdens het grootse evenement Delfsail, en werd deze geopend door de directeur van de stichting Delfsail.

Aan het eind van het jaar werd een afspraak voor bestuurlijk overleg gemaakt met de stichting Muzeeaquarium te Delfzijl. Beide organisaties hebben overlap-

pende doelstellingen. Omdat ze zich vlakbij elkaar bevinden is samenwerking wel zeer voor de hand liggend. Al eerder waren bruiklenen uitgewisseld, maar gehoopt mag worden dat de samenwerking een meer vaste vorm krijgt, in het belang van beide instellingen.

Plannen werden ook gemaakt voor het jubileumjaar 2017. Ons museum bestaat dan 75 jaar. Het werd in de Tweede Wereldoorlog opgericht door de welbekende mr. A.T. Vos, die voorwerpen van historische waarden uit handen van de bezetter wilde houden. Tien jaar later begon het exposeren ervan; dat was nog in het gebouw van de toenmalige Nutsspaarbank, waarvan mr. Vos eveneens voorzitter was. Na een omzwerfing kwam het museum rond 2000 op de huidige locatie in het centrum van de stad Appingedam. Toen werd ook de naam gewijzigd, van Gewestelijk Historisch Museum in Museum Stad Appingedam. De huidige naam klinkt veel frisser, maar wel moet uitdrukkelijk worden gezegd dat het Museum Stad Appingedam evengoed de historie van de omliggende regio presenteert. Voor het jubileum in 2017 is een en ander op stapel gezet.

Uiteraard is het jubileum niet het enige in 2017. De verdere ontwikkeling van ons museum als kenniscentrum en als regionale cultuurpijler gaat gewoon door.

In 2016 was de inzet van de vrijwilligers en de medewerkers weer onmisbaar. Wij mogen ons erin verheugen dat zovelen het museum een goed hart toedragen en bereid zijn zich ervoor in te zetten. Dat geldt ook voor de donateurs en alle anderen die het museum steunen. Niet weinig donateurs maakten een hoger bedrag dan de minimumdonatie van € 17,50 over, zodat het aankoopfonds in omvang kon toenemen. Alle donaties boven het minimum worden immers in het aankoopfonds gestort. De aankoopcommissie, gevormd door drie van de donateurs, zal hopelijk in 2017 naar buiten komen met een mooi overzicht.

Hier past een woord van dank voor alle vrijwilligers, medewerkers en donateurs!

Het bestuur bleef ongewijzigd van samenstelling. De heer F. Musters werd voor een nieuwe periode van drie jaar herbenoemd. Dit geldt ook voor de voorzitter, die evenwel aan het eind van het jaar bekend maakte in 2017 te zullen terugtreden.

Nu deze voorzitter voor de laatste keer dit voorwoord mag schrijven wil hij graag zijn erkentelijkheid uitspreken voor de goede samenwerking die er al die jaren in het bestuur is geweest.

maart 2017,

Martinus van Hoorn, voorzitter bestuur.

Fiona Zondervan naast de door haar gemaakte vogel, tentoonstelling 'Dieren in beeld'.

'Horses II', tekening van Jan van der Kooi, tentoonstelling 'Dieren in beeld'.

Schoorsteenstuk uit Appingedam, teken van het scheepvaartverleden, tentoonstelling 'Scheepvaart en handel'.

Schilderijen van Pieter Pander, tentoonstelling 'Dieren in beeld'.

Inleiding

Een terugblik op 2016 doet je beseffen dat een jaar omvliegt als het bol staat van de activiteiten. Nieuwe bezoekers vonden hun weg naar het museum maar er werden ook herhaalbezoeken gebracht, waardoor het totaal aantal bezoekers weer ruim boven de 10.000 uitkwam in 2016. Het museum organiseerde vier grote wisseltentoonstellingen en een paar kleinere. Het jaar werd gestart met een tentoonstelling op het gebied van beeldende kunst; 'Dieren in beeld'. De tweede tentoonstelling had als thema 'Verstillings' en was onderdeel van het programma van de Klassieke Academie: 5 realisten namen hieraan deel. De derde tentoonstelling was gewijd aan de geschiedenis van scheepvaart en handel vanuit Appingedam en Delfzijl en de vierde tentoonstelling ging over textiele handwerken.

De randprogrammering betrof vele activiteiten voor zowel kinderen als volwassenen. Zo doet het museum elk jaar mee aan 'Oktobermaand Kindermaand' en konden volwassenen deelnemen aan workshops en lezingen.

Het organiseren van deze activiteiten bracht met zich mee dat het netwerk en de bekendheid van het museum steeds groter is geworden. Dankzij de tentoonstellingen melden zich geregeld nieuwe donateurs en ontvangt het museum diverse schenkingen, en ook dat is belangrijk voor het museum. Bezoekers zijn niet alleen passanten, het museum laat een bepaalde indruk achter en zij zien het museum als een instelling die toekomst heeft: vanuit dat vertrouwen worden historische objecten of financiële bijdragen geschonken. Hetzelfde geldt voor de vrijwilligers op wie het museum kan bouwen: zij steken hun energie en tijd in het museum omdat ze vertrouwen hebben in de toekomst daarvan. De groei die het museum in dit afgelopen jaar mocht doormaken geeft een belangrijke impuls aan dat vertrouwen.

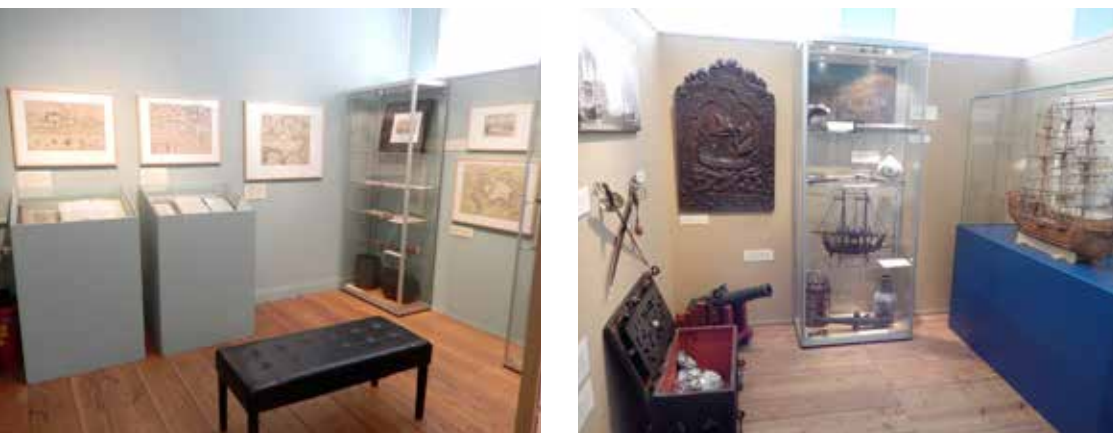
De Verhalen van Groningen in 2016

In 2016 is de samenwerking met het verpleeghuis Vliethoven in Delfzijl voortgezet, waarbij cliënten op de maandag in alle rust het museum kunnen bezoeken. Voorafgaand aan hun bezoek aan de expositie gaat een doos rond met objecten die zij mogen aanraken en die aanleiding kunnen geven tot verhalen. De vrijwilligers van het museum verzamelen deze verhalen, die weer een aanvulling kunnen vormen voor De Verhalen van Groningen.

Dit jaar zijn verschillende activiteiten van het museum overgenomen op de website van De Verhalen van Groningen en zijn ook verhalen geplaatst, bijvoorbeeld over het stempel van het Termunter Zijlvest.

Er werd dit jaar een gezamenlijk project op touw gezet, waarin de gemeente Appingedam, de organisatie van het Bie Daip-festival in Appingedam, Marketing Groningen en De Verhalen van Groningen een rol speelden. De werktitel 'Duizend jaar Damsterdiep' werd op verzoek van het museum gewijzigd in het historisch correcte 'Van Delf tot Damsterdiep'. De tentoonstelling 'Scheepvaart en handel' was eveneens bedoeld als onderdeel van dit project.

6

Impressies van de tentoonstelling 'Scheepvaart en handel'.

Social media

Door actieve profilering op social media, probeert het museum de collectie en de verhalen daarachter steeds meer onder de aandacht te brengen. Ook dit jaar kan daarin een groei worden waargenomen. Omdat de jongere generatie steeds meer op Instagram te vinden is, heeft het museum als één van de eerste Groninger musea hier ook een museumaccount aangemaakt. In een paar weken heeft dat totaal 27 volgers opgeleverd. Het aantal volgers op het Twitter-account is bijna verdubbeld in 2016.

	Volgers op 1-1-2016	Volgers op 31-12-2016
Facebook	261	333
Twitter	70	130
Instagram	0	27

Met name de verhalen over de collectie, zoals de deelname aan het landelijke initiatief #collectievissen, leveren veel positieve reacties op. Het collectievissen houdt in dat regelmatig een landelijk thema wordt gelanceerd, bijvoorbeeld 'bloemen', waar elk museum uit zijn collectie een object bij kan zoeken om dit via twitter onder de aandacht te brengen. Het publiek kan hier dan op reageren met verhalen en herinneringen. Het initiatief ligt bij de online instelling Museummedia, die op deze manier objecten die anders in de depots blijven, voor het voetlicht willen brengen.

7

Jaaroverzicht van tentoonstellingen en activiteiten

De eerste week van 2016 konden bezoekers de expositie 'Echt speelgoed' nog bezichtigen, die in oktober 2015 was gestart. In de tweede helft van januari werd de nieuwe expositie 'Dieren in beeld' geopend. Deze tentoonstelling toonde kunstobjecten, schilderijen en tekeningen waarin dieren zo realistisch mogelijk verbeeld waren. De kunstenaars die hieraan deelnamen waren Pieter Pander, Fiona Zondervan, Karel Buskes en Jan van der Kooi. Daarnaast was een klein deel van de expositieruimte gewijd aan de geschiedenis van het dier in de kunst. Eén vitrine was gevuld met dierenbeeldjes die duidelijk onder de noemer 'kitsch' vielen en waarin de realistische weergave ver te zoeken was.

Op 6 februari werd voor het eerst een damwedstrijd georganiseerd in het museum. Reden daarvoor was dat de damvereniging Fivelgo, die inmiddels is opgeheven en onlangs zijn trofeeën, apparatuur en archief met foto's aan het museum had geschonken, 100 jaar geleden op 6 februari zijn eerste bijeenkomst hield. Oud-leden werden aangeschreven en via de regionale kranten en de sociale

Jonge dammers krijgen tips van Harm Slagter.

Auke Scholma damt simultaan in het Oude Raadhuis.

media werden damsporters uitgenodigd om mee te doen. De gevorderde dammers konden het opnemen tegen de simultaan spelende damkampioen Auke Scholma uit Baflo. Beginners en kinderen kregen een dam-class van Harm Slagter, ooit jeugdtrainer bij diverse damclubs. De wedstrijd werd gehouden in het oude raadhuis, tegenover het museum, waar belangstellenden zo binnen konden lopen om de dammers aan te moedigen. Maar ze hadden geen schijn van kans, de regerend kampioen bleek onverslaanbaar. Na afloop kregen alle deelnemers een echte medaille en stonden gehaktballen klaar, wat een echte damtraditie schijnt te zijn.

In de week daarna, op 9 februari vond de eerste Damsterdieplezing plaats. Dhr. M.C. van Hoorn hield deze lezing, een gezamenlijk initiatief van het museum en Historische Vereniging Amasius van Appingedam en Delfzijl. De titel was: Appingedam en Delfzijl, al eeuwen onafscheidelijk. Aan de hand van beelden belichtte hij de ontstaansgeschiedenis van beide plaatsen, waarbij zowel de onderlinge rivaliteit als de verbondenheid aan bod kwamen. Dankzij hun ligging nabij de Eems en hun verbondenheid via het Damsterdiep hebben beide plaatsen een grote betekenis vervuld voor de omringende regio. De lezing werd gehouden in Delfzijl en genoot ruime belangstelling: 135 aanwezigen werden geteld. Tijdens de avond heeft de voorzitter van het Muzeeaquarium te Delfzijl de toehoorders deelgenoot gemaakt van de recente ontwikkelingen rond het Muzeeaquarium. De lezing vormt de eerste in een jaarlijkse reeks, ter herinnering aan het legaat dat het museum in 2015 mocht ontvangen.

De tweede wisselexpositie betrof eveneens beeldende kunst, dit keer in samenwerking met de Klassieke Academie te Groningen, in het kader van hun project 'De Klassieke Salon'. Van oorsprong, in de 19^e eeuw, was 'De Salon' een galerie-achtige instelling met een strenge ballotagecommissie: kunstenaars konden hun werk inleveren voor de expositie, maar de kenners beslisten of het goed genoeg was. De beste werken werden op ooghoogte opgehangen, de minst interessante werden zo laag of zo hoog mogelijk geplaatst, waardoor ze

Kees Steketee bezong exposanten
'Verstillig' in lied.

'Oosterse stapel' van Magna Postma,
tentoonstelling 'Verstillig'.

Wethouder Van Bostelen (rechts) tijdens NL-doet.

10 veel minder opvielen. Af en toe sloegen zij de plank mis, zo werd één van de beroemdste kunstwerken van Claude Monet – 'Impression soleil levant' uit 1872 – afgewezen omdat het te schetsmatig was. Maar voor de tegenwoordige exposities konden musea en galleries zich opgeven en konden kunstenaars die verbonden waren aan de Klassieke Academie als docent of alumnus zich inschrijven. Voor het door het Museum Stad Appingedam aangedragen thema 'Verstillig' opteerden zeven kunstenaars, waarvan vijf werden gekozen: Johan Abeling, Sara van Epenhuysen, Marijke ten Wolde, Magna Postma en Albert Greving. Speciaal ter gelegenheid van deze tentoonstelling schreef musicus Kees Steketee een lied op hun werk en de specifieke kenmerken daarvan. De stillevens en landschappen werden bijzonder gewaardeerd door de bezoekers. Ook de schoolklassen die langskwamen waren geboeid. Bij de schilderijen van Magna Postma waar stapels stoffen op te zien waren, zei een jongen: 'Wat heeft die mevrouw een hoop wasgoed, zeg!'

In maart vond het jaarlijkse NL-doet plaats, waarbij de burgemeester, wethouders en gemeentesecretaris van Appingedam en de leden van de Lionsclub

Skiramere Slochteren hun talenten op natuurgebied inzetten om de museumtuin weer helemaal zomerklare te maken.

Het museum heeft in april deelgenomen aan de Nationale Museumweek waarin een gouden object uitgelicht kon worden. In dit geval een goudkleurig object: de 17e-eeuwse hoorn van de stadsomroeper, één van de topstukken uit de eigen museumcollectie.

11

De hoorn van de stadomroeper, het 'gouden' object.

Expositie 'Scheepvaart en handel' vanuit Appingedam en Delfzijl.

12

De derde expositie van 2016 had als thema de scheepvaart en handel vanuit Appingedam en Delfzijl. Dankzij de handel overzee heeft Appingedam in de middeleeuwen tot een stad uit kunnen groeien. In de eeuwen daarna heeft de scheepvaart een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de stad en de

Pronkstuk tentoonstelling Scheepvaart, kapiteinskist met inhoud, Bruikleen Oudheidkamer Uithuizermeeden.

bevoorrading van de industrie, totdat Appingedam een spoorverbinding met Groningen en Delfzijl kreeg. In de 20ste eeuw nam Delfzijl steeds meer de positie van Appingedam als handel- en industriestad over.

Voor deze tentoonstelling zijn geografische kaarten in bruikleen verkregen van de Jan Menze van Diepenstichting, en vele objecten van het Noordelijk Scheepvaartmuseum te Groningen, het Veenkoloniaal Museum te Veendam, de Oudheidkamer te Uithuizermeeden,

Antiek en brocantemarkt te Appingedam.

het Muzeeaquarium te Delfzijl en vele particuliere bruikleengevers. De tentoonstelling werd geopend door Cor Boots, directeur van Delfsail. De tentoonstelling viel bewust in de periode waarin het evenement Delfsail werd georganiseerd. Speciaal voor de gelegenheid had het shantykoor Opwierde uit Delfzijl een Delfsail-lied gemaakt, dat tijdens de opening werd uitgevoerd.

13

In juni organiseerde het museum voor de vierde keer een Antiek- en Brocantemarkt in het centrum van Appingedam. Dit evenement groeit elk jaar in deelnemers- en bezoekersaantallen en heeft nu een vaste plaats in het jaarprogramma van de stad Appingedam en de regio.

Het museum neemt jaarlijks deel aan de zomeractiviteiten die in Appingedam worden georganiseerd en die een regionaal karakter hebben, zoals de middeleeuwse Coopluydenmarkt en het internationale Bie Daip-festival. Ook aan het Open Monumentenweekend werd deelgenomen, waarvoor een kleine tentoonstelling werd ingericht met het werk van de Duitse kunstenares Kriso ten Doornkaat. Dit betrof een samenwerkingsproject tussen Groninger en Oostfriese kunstenaars en kunstinstellingen, onder de titel: 'Typisch Duits'.

De vierde wisseltentoonstelling had als thema ‘Nuttig en fraai, handwerken door de eeuwen heen’. Voor deze tentoonstelling werd via de plaatselijke kranten en het regionale Dagblad van het Noorden een oproep gedaan om objecten in te leveren. De ruimte bleek te klein om elk aanbod aan te kunnen nemen. Vanuit deze luxe positie werd een selectie gemaakt, zodat het publiek de mooi-

Impressie van de tentoonstelling ‘Nuttig en fraai’.

Impressie van de tentoonstelling ‘Nuttig en fraai’.

ste en interessantste objecten te zien zou krijgen. Bijna alle bruiklenen waren afkomstig van particulieren. Alleen het Museum voor Naaldkunst te Winschoten en de gemeente Groningen waren daarnaast nog bruikleengevers. Van het museum voor Naaldkunst werden papieren kledingstukken op schaal geleend: omdat in het begin van de 20ste eeuw textiel schaars was, werd voor de opleiding tot coupeuse veel gebruik gemaakt van papier. Het was veel moeilijker om te bewerken dan stof, omdat het snel scheurde. Dat deze proefstukken bewaard zijn gebleven, is op zich al bijzonder: proefstukken werden vaak weggegooid, na beoordeling hadden ze geen waarde meer.

Van de gemeente Groningen mocht het museum een bijzondere textielvondst lenen, die in 2009 was gedaan in de gedempte gracht bij de Prinsentuin. Het betrof een kussen met applicaties, van wol. Ondanks het feit dat het om organisch materiaal ging, was het eeuwenlang goed bewaard gebleven in de grond: wol is een eiwithoudende stof en daarom minder onderhevig aan verval dan bijvoorbeeld linnen. De linnen draden waarmee de applicaties waren vastgezet, waren vergaan. Maar dankzij een professionele reconstructie was goed voorstelbaar hoe het kussen er vroeger uit had gezien.

Een kussen met applicaties, gevonden tijdens opgravingen in de stad Groningen, 2009.

Voor deze tentoonstelling was contact gezocht met de landelijke merklappenvereniging 'Merkwaardig', die in hun maandblad en op hun website uitgebreid aandacht hebben besteed aan de tentoonstelling.

Bij deze tentoonstelling was een uitgebreid programma van activiteiten opgezet: een lezing door mevr. Hennie Bathoorn van het Museum voor Naaldkunst uit Winschoten, een lezing door Geertje Westra over bijzondere borduur-

technieken en diverse workshops op handwerkgebied: weven, borduren, stokbreien, kralentasjes breien en patchwork, zowel voor kinderen als volwassenen. Met name verenigingen van huisvrouwen en vergelijkbare verenigingen waren geïnteresseerd in de tentoonstelling en het aanbod daaromheen. In samenwerking met Passage, een landelijke vereniging van christelijke vrouwen, werden in 2016 workshops in diverse musea

Vrijwilliger Piet leert de koninginnesteek, speciaal voor de handwerkdemonstratie.

Schilderij van Jan Stuiver.

georganiseerd; zo ook in het Museum Stad Appingedam. Op zaterdag 5 november werd een handwerkdemonstratiemiddag gehouden: in elk museumvertrek werd enthousiast gehandwerkt: sokken breien, quilten, weven, borduren, haken, frivolité, kantklossen... bezoekers konden vragen stellen en zelf de technieken uitproberen.

In oktober deed het museum zoals elk jaar mee aan Oktobermaand Kindermaand. Daarbij worden in de weekenden gratis activiteiten voor kinderen aangeboden in Groningen, Friesland en Drenthe. Dit keer werd in het museum de activiteit 'Maak je eigen knuffel' aangeboden, waarbij kinderen van textiel een knuffeldier konden maken en versieren. Voor de kleinere kinderen waren er naturel tasjes en handpoppen om te versieren, een groot succes. Ouders en grootouders hielpen mee en zo kwamen de mooiste creaties tot stand. Het paste helemaal binnen het thema van de wisseltentoonstelling, waar de deelnemers eerst rond konden kijken om inspiratie op te doen.

In november nam het museum deel aan de Nationale Kunstweek, waaraan vier instellingen in de gemeente Appingedam meededen. Het museum had hiervoor een kleine tentoonstelling ingericht van het werk van Jan Stuiver, een uit Appingedam afkomstige kunstenaar uit de 20ste eeuw, die zowel stadsge-

zichten, interieurs van fabrieken als portretten heeft geschilderd en als een documentalist van de stad kan worden beschouwd.

De laatste activiteit van dit jaar betrof de Kerstfair en Kaarslichtavond op 10 december, tegelijk met de kerstkunstmarkt in de Nicolaïkerk en Lutje Winterwelvaart in het centrum van Appingedam. De combinatie bleek een groot succes en leverde weer veel extra bezoekers op voor het museum.

Ansichtkaart Scheepvaart Appingedam.

Avondactiviteit in het museum.

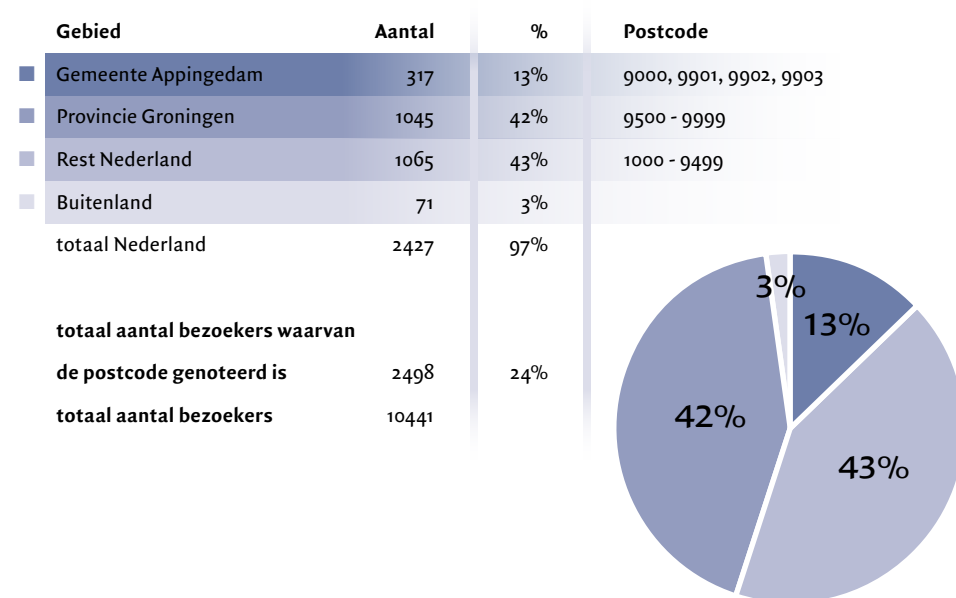

Bezoekers

In 2016 heeft het museum 10.441 bezoekers mogen ontvangen. Tijdens de zomerperiode bleef het heel rustig. De meeste groepen kozen voor de tentoonstelling in het najaar, over handwerken. Dit waren – zoals te verwachten valt – groepen dames. Op één uitzondering na: een groep mannen die bij Staatsbosbeheer werkten. Hoewel zij niet speciaal voor de tentoonstelling kwamen, maar voor het museum in het algemeen, heeft toch een deel van deze groep de tentoonstelling met handwerken bekeken. Eén van hen maakte zelfs foto's. "Voor mijn moeder" zei hij.

De postcodecijfers van de bezoekers werden zoveel mogelijk bijgehouden en maakten inzichtelijk dat het grootste deel van de bezoekers in 2016 afkomstig is uit de provincie Groningen, een beeld dat aansluit bij de gegevens van voorgaande jaren.

Diagram n.a.v. de postcodecijfers van bezoekers.

Het aantal bezoekers dat in het bezit is van een museumkaart, groeit jaarlijks. Met ingang van 2016 kan het museum deze kaarten digitaal scannen en maandelijks gegevens hierover opvragen bij de Stichting Museumkaart. Daardoor

ontstaat een bezoekersprofiel, dat het museum meer inzicht geeft in de interesses van de bezoeker, de leeftijd en de andere musea die de kaarthouder bezocht heeft.

Bezoekersaantallen Museum Stad Appingedam 2016

	Datum	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Totaal
bezoekers	Volwassenen	37	64	62	46	82	48	56	60	34	108	88	45	730
	Kinderen t/m 12 jaar	5	11	12	7	0	4	13	7	2	46	8	6	121
	Kinderen 13 t/m 17 jaar	0	2	0	1	1	0	3	1	2	1	0	0	11
bezoekers met korting	Museumkaart	80	275	167	153	190	121	155	149	95	177	120	108	1790
	Donateurskaart	95	41	20	115	37	110	32	24	158	116	61	70	879
	Ekenstein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Eemshotel	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0	0	0	6
	Hendrick de Keyserpas	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	Rembrandtpas	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
	Erfgoedpas	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	2	0	5
	Andere gratis bezoekers	26	30	34	28	86	28	18	32	40	60	48	35	465
	Doorlopers	0	0	0	8	56	129	1	10	2	131	33	0	370
	Schatkaart vh Noorden				0	0	0	7	0	0	0	0	0	7
	CJP-pas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
groepen volwassenen	Alleen entree (€3,00 p.p.)	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	20
	Entree/rondleiding (€ 6,00 p.p.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Compleet arrangement (€7,50 p.p.)	0	6	0	0	16	0	0	0	19	15	20	13	89
	Borrel 1 (€8,50 p.p.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Borrel 2 (€10,00 p.p.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scholen	Leerlingen (€2,00 p.p.)	0	0	45	0	35	24	0	0	0	24	23	53	204
	Begeleiders (€4,00 p.p.)	0	0	11	0	5	4	0	0	0	5	3	5	33
	Meesters/ juffen (gratis)	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1	1	0	5
Kinderfeestje	Kinderen	9	17	0	8	9	8	0	0	7	0	24	0	82
	Begeleiders	2	0	0	1	2	2	0	0	2	0	0	0	9
1x	eenmalig gratis	0	0	0	250	0	1545	0	1585	465	5	598	477	4925
1x	eenmalig betaald	0	15	17	42	0	0	40	0	531	15	17	4	681
	Dagtotaal	271	464	379	659	520	2027	326	1868	1357	704	1046	820	10441

Tabel met bezoekersaantallen in 2016.

Totaal 2016	10441	100%
Betalende bezoeker	4540	43%
Gratis bezoekers	5901	57%

Donateurs en subsidiegevers

In 2016 is het aantal donateurs min of meer gelijk gebleven: 359. Nieuwe donateurs hebben zich zeker gemeld, maar vanwege overlijden of verhuizing zijn er ook donateurschappen opgezegd.

Het contact met de donateurs wordt met name onderhouden via de periodieke nieuwsbrief. Een vast onderdeel van deze nieuwsbrief vormen de interviews met donateurs over hun interesses, hun band met het museum en het culturele erfgoed van de regio. De donateurs zijn belangrijk voor het museum. Als dank voor hun jaarlijkse bijdrage ontvangen zij een pasje op naam, dat recht geeft op gratis bezoek voor henzelf en een introduc  . Van deze mogelijkheid wordt veel gebruik gemaakt.

Het museum ontvangt jaarlijks subsidie van de Provincie Groningen en van de Gemeente Appingedam. Daarnaast ontving het museum voor de tentoonstelling ‘Dieren in beeld’ een bijdrage van het SNS-fonds Eemsm  nd, voor de tentoonstelling ‘Scheepvaart en handel’ een bijdrage van accountantskantoor Smit uit Delfzijl. Het SNS-fonds Eemsm  nd gaf daarnaast een bijdrage voor het opstellen van een communicatieplan voor zowel het museum als de Groninger Zilverkamer, een instelling van het SNS-fonds Eemsm  nd dat zich een paar panden verderop bevindt vanaf het museum gerekend.

Voor NL-Doet werd een bijdrage verstrekt door het Oranjefonds en voor de Antiek- en Brocantemarkt door de Stichting Promotionele Activiteiten Appingedam (SPAA). In het kader van de BRIM-regeling ontving het museum dit jaar voor het eerst subsidie voor de restauratie van het monumentale pand aan de Wijkstraat. Gedetailleerde informatie over de subsidies en andere financiële bijdragen is te vinden in de jaarrekening, die aan te vragen is bij het museum en eveneens op de website van het museum is in te zien.

De maatschappelijke rol van het museum

Het museum ontwikkelt zich steeds meer tot een pijler voor de cultuur in de regio en vormt daarmee een onmisbaar onderdeel binnen het palet van cultuurinstellingen in het gebied ten oostnoordoosten van de stad Groningen. Het museum is een kenniscentrum, een beheerder en verzamelaar van historisch erfgoed, en heeft daarnaast een belangrijke maatschappelijke functie. Het deelt zijn kennis graag met particulieren en instellingen die daar een beroep op doen, het biedt bezoekers de ervaring van cultuur en historie, het is uitnodigend en moedigt bezoekers aan terug te komen. Daarvoor investeert het museum in het opbouwen van een band of relatie met zijn bezoekers en collega-instellingen. Op deze manier wordt het culturele en het maatschappelijke draagvlak vergroot en wordt door het museum een onmisbare bijdrage geleverd aan de leefbaarheid in het gebied.

Het museum is een ontmoetingsplaats voor bezoekers die meer te weten willen komen over de geschiedenis van de stad en de regio. Dit geldt voor de geïnteresseerde toerist, maar net zozeer voor de kunstliefhebber die op bekende namen afkomt. Een aantal keren per jaar is het museum gratis toegankelijk, bijvoorbeeld tijdens enkele van de stadsevenementen. Dan wordt een grote toestroom van bezoekers geconstateerd, die bij steekproefsgewijze navraag vertellen zelden of nooit in het museum te zijn geweest. In 2016 zijn er vijf gelegenheden geweest waarbij bezoekers gratis het museum konden bezoeken. Door de drempel zo laag mogelijk te houden, wil het museum deze bezoekers aanmoedigen vaker langs te komen en te genieten van het aanbod in het museum.

Het museum biedt plaats aan 38 vrijwilligers en jaarlijks aan 3-5 stagiaires van diverse opleidingen. Dit is eveneens een belangrijk aspect van de maatschappelijke functie van het museum. Vrijwilligers spelen een onmisbare rol in het openstellen van het museum voor bezoekers, houden zich onder leiding van de collectiebeheerder bezig met het depot en de collectie, assisteren bij de

opbouw van tentoonstellingen, ontvangen bezoekers en geven rondleidingen aan groepen. De stagiaires maken kennis met de beroepspraktijk van het museumbedrijf, ervaren het toeristisch belang van het museum voor de bezoekers in met name de zomerperiode en worden opgenomen in de sociale groep die de vrijwilligers en museummedewerkers vormen. Voor de vrijwilligers is het museum meer dan een besteding van hun vrije tijd: zij voelen zich merkbaar betrokken bij het museum en zetten zich in op meerdere terreinen, zoals het verspreiden van folders en affiches of het vertegenwoordigen van het museum op een informatiebeurs. Het museum doet zijn best om de vrijwilligers te waarderen en te faciliteren, want hun inzet is onmisbaar voor het draaiend houden van het museum.

De museumtuin in volle bloei.

Collectiebeheer en aanwinsten

Ook achter de schermen wordt gewerkt in het museum. Er werd gewerkt aan de verdere inrichting van het depot en de achterstanden in registratie worden steeds verder ingelopen. Ook zijn we steeds vaker online te vinden om het museum en de collectie onder de aandacht te brengen.

Collectieregistratie

Met de collectieregistratie zijn in 2016 weer grote stappen vooruit gezet in het verder digitaliseren en ontsluiten van de collectie, bibliotheek en documentatie. Met name zijn er grote stappen gemaakt in de uitgebreide verzameling ansichtkaarten van het museum. Het museum gebruikt voor de registratie het

'Stadsgezicht Appingedam', geschilderd door L.W. de Jonge.

De Groningse barometer.

26

Tom Hageman opent de tentoonstelling 'Verstilling'.

'Na de renovatie' II, 2013, Johan Abeling.

computerprogramma Adlib Museum Basis. Er zijn in Adlib afgelopen jaar 455 nieuwe records voor objecten ingevoerd en er zijn 2925 records gewijzigd. Het totaal aantal records komt daarmee op 6146 objecten, die nu zijn gedigitaliseerd. Daarvan zijn ruim 1116 objecten voorzien van één of meer digitale foto's. Wat betreft de schenkingen- en bruiklenenadministratie zijn er digitale verbeteringen doorgevoerd, waardoor deze administratie nu sneller gaat.

Schenken en bruiklenen

Afgelopen jaar mocht het museum voor de vier tijdelijke exposities weer gebruik maken van een groot aantal bruiklenen. Het onderstaande schema geeft een indruk van het aantal bruikleengevers en het aantal objecten dat in bruikleen is ontvangen.

Expositie	Aantal bruikleengevers	Aantal objecten
Dieren in beeld	12	91
Verstilling	5	42
Scheepvaart	15	140
Handwerken	60	231

27

In totaal mocht het museum weer een groot aantal schenkingen ontvangen, te weten 45, waarvan enkele meerdere objecten omvatten. Bijzondere aandacht verdienen de volgende schenkingen: een dertiental schilderijen van de Damster schilder L.W. de Jonge, een in Groningen vervaardigde barometer, die een plekje kreeg in de 19e-eeuwse stijlkamer en drie zilveren Oostzee-lepels.

Dankzij het aankoopfonds dat enige jaren geleden in het leven is geroepen, heeft het museum de mogelijkheid een aankoop te doen wanneer zich een bijzondere gelegenheid voordoet. In 2016 werd een zilveren beugeltas van een zil-

De zilveren Oostzeelepels.

versmid uit Appingedam aangeboden via een online veiling. De tas vormt een mooie aanvulling op de unieke collectie Damster zilver van het museum. Om in de toekomst dergelijke kansen te kunnen blijven benutten heeft het museumbestuur dit jaar een Aankoopcommissie benoemd uit de gelederen van de donateurs.

28

De aankoopcommissie, v.l.n.r. Hans Meijer, Henk Bolt, Jur ten Hove.

Communicatie en PR

Het museum maakt elk jaar zoveel mogelijk gebruik van free publicity en als het budget het toelaat, wordt geadverteerd in museum- en galeriekranten en op de website Van Plan. Behalve affiches en uitnodigingen worden A5-formaat flyers verspreid van de tentoonstellingen en activiteiten, bij collega-instellingen, winkels, wachtkamers en horeca-gelegenheden. Verslaggevers en persfotografen worden uitgenodigd voor de openingsrecepties van de tentoonstellingen en voor de activiteiten daaromheen. Uitnodigingen en nieuwsbrieven worden zowel per post als per mail verzonden, zo worden ook scholen in de omgeving geattendeerd op de mogelijkheid om het museum te bezoeken of via het museum een thematische stadswandeling te bespreken.

Het museum heeft in 2016 een communicatieplan laten opstellen, om de communicatie te professionaliseren en te structureren.

Het museum is vertegenwoordigd in meerdere plaatselijke en regionale netwerken en onderhoudt contact met collega-instellingen zoals het Hoogelandmuseum te Warffum, het Veenkoloniaal Museum te Veendam, het Muzeeaquarium te Delfzijl, de Fraeylemaborg en de Jan Menze van Diepenstichting te Slochteren en de Groninger Zilverkamer in Appingedam. De directeur is voorzitter van de Stichting Jan S. Niehoff, die de beeldende nalatenschap van deze Damster kunstenaar beheert en bestuurslid van het Archeologisch Informatiepunt Oost-Fivelingo, waarvan de gegevens via de website van het museum zijn te raadplegen.

29

Bezoekers in het museum.

Organisatie en personeel

De personeelsformatie is enigszins gewijzigd in 2016: dit betrof een tijdelijke urenuitbreiding voor één van de medewerkers voor het schrijven van het communicatieplan.

Dit jaar heeft het museum plaats geboden aan een drietal stagiaires: één stagiaire van het Alfacollege en één stagiaire van het Noorderpoortcollege die de MBO-opleiding receptionist/telefonist volgden en een stagiaire van de Saxion Hogeschool te Deventer, opleiding toerisme.

In totaal werd bij het museum 1,33 fte vervuld door vaste betaalde medewerkers, te weten de directeur (0,7 fte), de collectiebeheerder (0,4 fte) en de administratief medewerker (0,23 fte). Het museum telde in 2016 38 vrijwilligers, die gezamenlijk ongeveer 5,8 fte vervullen. Zij zijn actief op diverse gebieden in het museumbedrijf, zowel voor de baliediensten, de schoonmaak, evenementen en activiteiten, onderzoek voor tentoonstellingen en de opbouw daarvan, onderhoud van de tuin en de museumgebouwen en het beheer van het depot.

Elk jaar wordt een werkbezoek afge-

Vrijwilliger Frans Verpalen bouwt aan tentoonstelling 'Handel en scheepvaart'.

Vrijwilligers tijdens opbouw tentoonstelling 'Nuttig en fraai'.

legd aan een collega-museum, dit jaar werd het Museum Martena en het Planetarium bezocht, beide in Franeker.

Het bestuur van het museum bestaat uit zeven personen en vergadert tenminste zes keer per jaar, met de directeur. Het bestuur volgt de Code Cultural Governance en heeft in het kader daarvan een bestuursreglement, een directiereglement en profielen voor bestuursleden en de directeur opgesteld. In het directiereglement is opgenomen dat het salaris van de directeur binnen de begrenzing valt van de Wet Normering bezoldiging Topinkomens, wat ruimschoots het geval is. De bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor het verrichten van hun taken en vallen daarmee onder de groep gewaardeerde vrijwilligers. Het bestuur bestond in 2016 uit de volgende leden:

Dhr. M.C. van Hoorn, voorzitter

Dhr. P.A.M. van Soest, vicevoorzitter

Mevr. S.L. de Jager-Froma, secretaris

Dhr. F. Wever, penningmeester

Dhr. F. Musters, lid

Dhr. B. Takens, lid

Mevr. M. Westra, lid

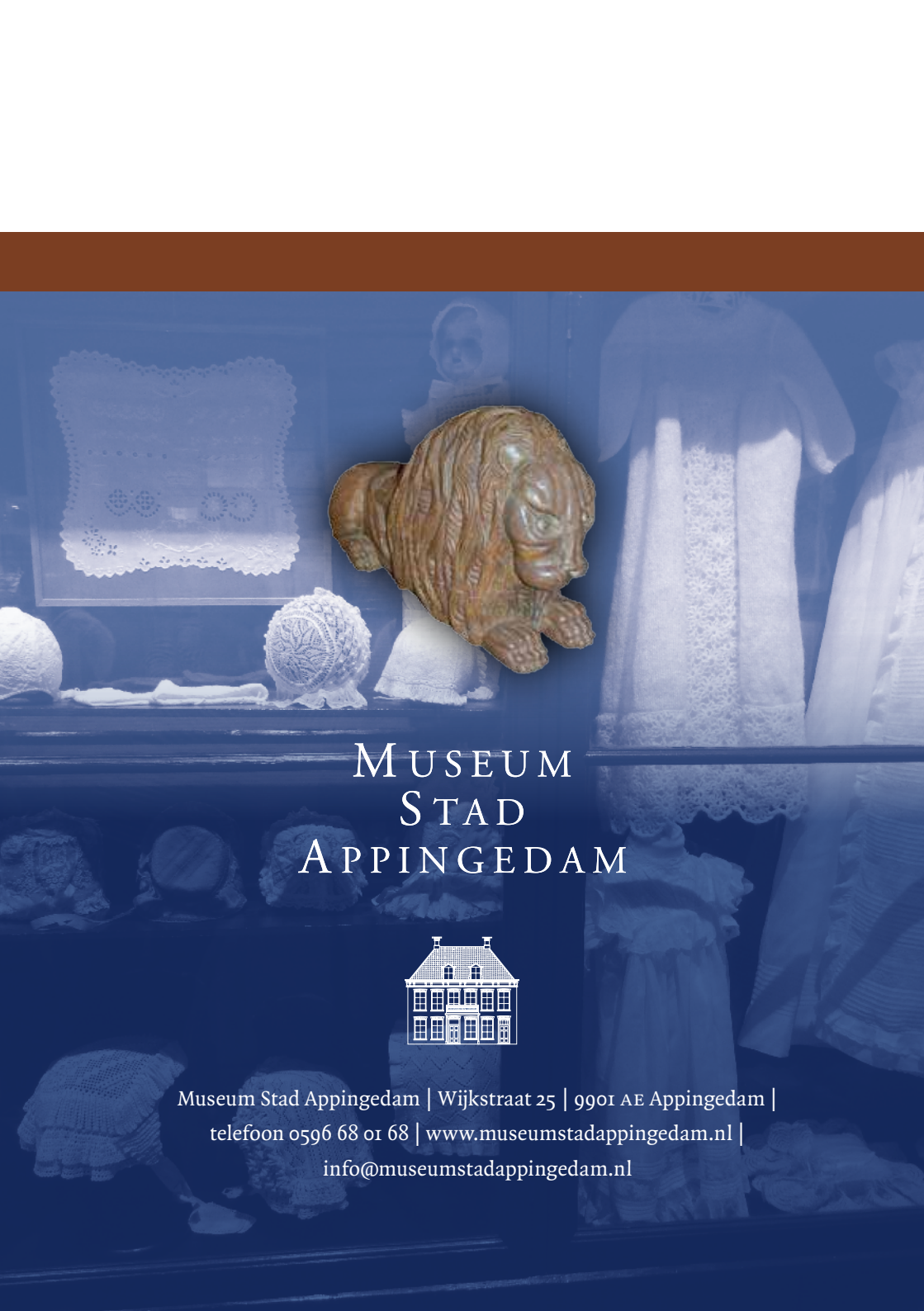
Bezoek van de vrijwilligers, medewerkers en bestuursleden
aan het Museum te Franeker.

COLOFON

tekst Martinus van Hoorn, Alina Dijk en Cynthia Heinen

foto's Alina Dijk, Ada Bolhuis, José Boerstael

vormgeving 247design

MUSEUM STAD APPINGEDAM

Museum Stad Appingedam | Wijkstraat 25 | 9901 AE Appingedam |
telefoon 0596 68 01 68 | www.museumstadappingedam.nl |
info@museumstadappingedam.nl